

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/4678 din 18.03.2024

La nr. 68 din 04.03.2024

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind acordarea de credite agricultorilor cu gaj acordat de stat.

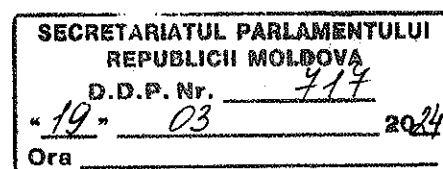
Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 5 (cinci) file.

Director

Digitally signed by Pînzari Alexandr
Date: 2024.03.19 11:13:41 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr PÎNZARI

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9532 din 18.03.2024

la proiectul de lege privind acordarea de credite agricultorilor cu gaj acordat de stat

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un deputat în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul, însoțit de nota informativă a acestuia, a fost înregistrat și se regăsește pe pagina web oficială a Parlamentului, după cum urmează: <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactenormative/tabid/61/LegislativId/6892/language/ro-RO/Default.aspx> Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a

transparenței decizionale statuate de prevederile art.8 lit.b) al Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este crearea unui mecanism de creditare de urgență a producătorilor de cereale pentru acoperirea cheltuielilor pentru lucrările agricole din primăvara lui 2024 și restricționarea executării, de către creditori, a sumelor primite de către agricultori pentru acoperirea unor datorii anterioare.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Implementarea prevederilor propuse, poate contribui la realizarea scopului scontat al proiectului, fapt care nu este în detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017), în condițiile respectării recomandărilor vizate de compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Autorul a indicat în nota informativă aferentă proiectului:

- *denumirea sau numele autorului și a participanților la elaborarea proiectului actului normativ* (elaborat de către un deputat în corespundere cu art. 73 din Constituția RM și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996);
- *condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite* (i) producătorii agricoli din sectorul cerealier se confruntă cu un șir de probleme sistemice, provocate atât de factori interni, precum și externi);
- *principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi* (i) mecanism de creditare de urgență a producătorilor de cereale pentru acoperirea cheltuielilor pentru lucrările agricole din primăvara lui 2024; ii) precum și interdicția executării sumelor primite de către agricultori de către creditorii acestora pentru acoperirea unor datorii anterioare);
- *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene* (nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene);
- *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare* (nu necesită modificarea sau elaborarea unor acte normative noi).

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară”.*

Apresiasi raționamentele vizate de nota de argumentare și nemijlocit prevederile proiectului, *reținem* faptul că implementarea acestuia ține de antrenarea *unor resurse financiare majore* (indiferent de formula de reglementare a produsului de garantare *eventual stabilită* de entitățile de implementare), *cuantumul și sursa de acoperire a cărora nu sunt estimate* de către autor. Omisiunea autorului de a reflecta aspectele date, denotă neînțelegerea exigențelor vizate de art.30, pct.5 Anexa nr.1 al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017.

În context, apreciind prin prisma rigorilor constituționale vizate articolul 131 din Constituție și exigențele art.19-20, 61 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, se remarcă faptul că **orice inițiativă sau propunere legislativă cu impact bugetar urmează a fi examinat de For numai după identificarea sursei de finanțare și cu acceptul prealabil al Guvernului și potrivit exigențelor procedurale vizate de cadrul normativ special evidențiat supra.**

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Apresiasi prin prisma riscurilor de corupție delimitate conform compartimentului III al prezentului raport de expertiză anticorupție, se recomandă autorului revizuirea redacției proiectului prin prisma exigențelor de calitate a legii citate supra, pentru asigurarea **legalității și a certitudinii juridice în contextul reglementării** instrumentului de suport antreprenorial propus.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

Prevederile proiectului sunt contradictorii sub aspectul reglementării *obiectului de reglementare* a normelor propuse, *scopului utilizării* mijloacelor financiare acordate sub formă de credit și nemijlocit *esenței* instrumentului de suport antreprenorial propus.

Subsecvent, în eventualitatea în care, implementarea prevederilor propuse este intenționată din contul mijloacelor constitutive ale fondurilor reglementate conform prevederilor art.13, 13¹ al Legii cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21 iulie 2016, se remarcă faptul că aprobarea proiectului, în redacția propusă, poate determina compatibilitatea *parțială* a acestuia cu prevederile cadrului normativ corespondent sub aspectul reglementării *i) spectrului de subiecți* vizati de instrumentul de susținere propus *ii) subiectului responsabil de aprobarea* normelor de reglementarea modului de utilizare a mijloacelor financiare obținute prin instrumentul de finanțare în cauză.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului, vizează activitatea desfășurată de *Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în comun cu I. P. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului* în contextul implementării mecanismului de creditare de urgență a producătorilor de cereale pentru acoperirea cheltuielilor pentru lucrările agricole din primăvara lui 2024.

Aprobarea proiectului în redacția propusă, poate determina exercitarea de către persoana cu funcție de răspundere/persoana publică/persoana cu funcție de demnitate publică/subiecții care au/susțin că au influență asupra acestora a unor atribuții extensive de reglementare, manifestate prin elaborarea/aprobarea (*"stabilirii"* – în redacția proiectului) de însăși autoritatea responsabilă de executarea normelor (implementarea instrumentului de suport antreprenorial propus) a unor *norme disproporționale/excesive* (convenabile propriilor sale interese, contrare interesului public (beneficiarului)). Aspectele prenotate sunt analizate minuțios în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Art.1

Art.1. - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în comun cu I. P. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului stabilesc suma, modul de acordare, utilizare, rambursare a creditelor acordate persoanelor juridice sau gospodăriilor țărănești (de fermier) în scopul pregătirii și efectuării lucrărilor agricole în anul 2024 pentru creșterea cerealelor.

Obiecții:

Redacția propusă este insuficientă întru reglementarea unor aspecte esențiale ce țin de delimitarea clară fără echivoc *obiectului de reglementare* a normelor propuse și nemijlocit *esenței instrumentului* de suport antreprenorial propus (vizează *acordarea nemijlocită a mijloacelor financiare sau angajamentul* față de o bancă sau o organizație de creditare nebanară, asumat în scopul partajării riscului de credit și al asigurării cu gaj suficient a creditelor acordate persoanelor juridice/gospodăriilor țărănești de la instituțiile financiare partenere pentru acoperirea necesității cu gaj a creditelor solicitate).

Totodată, cu referire la *spectrul de subiecți vizați* de instrumentul de susținere propus (utilizând în context sintagma *"persoanelor juridice sau gospodăriilor țărănești"*), reținem faptul că Fondurile vizate de prevederile art.13, 13¹ al Legii cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21 iulie 2016, sunt instituite pentru finanțarea accesibilă a *întreprinderilor mici și mijlocii* și suplinite în baza programelor finanțate de la bugetul de stat, din mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare și/sau donatori (credite/imprumuturi, asistență financiară și tehnică, granturi), din veniturile obținute de la creditare și recreditare, din uzufructul obținut din investirea mijloacelor financiare disponibile, din alte surse legale. Astfel, apreciind insuficiența argumentelor expuse de nota informativă a proiectului întru relevarea surselor din contul cărora va fi implementat mecanismul de susținere propus, se remarcă faptul că

aprobarea proiectului, în redacția propusă, poate determina compatibilitatea *parțială* a acestuia cu prevederile cadrului normativ corespunzător sub aspectul reglementării spectrului de subiecți vizați de instrumentul de susținere propus. Carența prenotată, poate condiționa incertitudine la etapa implementării și multiple riscuri de corupție aferente determinării exigențelor primare aplicabile (crează premise pentru aplicarea normei „convenabile” într-o situație concretă, pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei aplicabile). Carența în speță, denotă neîntreținerea exigențelor de tehnică legislativă vizate de art.3 alin.(1) lit. c)-d), alin.(4) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, după cum urmează: (1) *La elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii: c) legalitatea și echilibrul între reglementările concurente; d) oportunitatea, coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice.* (4) *Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care: a) proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor [...] de același nivel cu care se află în conexiune;*

Exigențele statului de drept presupun *inter alia* asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, §41). În acest context, Curtea Constituțională reține că principiul legalității și al certitudinii juridice este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept și constituie o protecție împotriva arbitrarului. Așadar, asigurarea și respectarea acestor principii obligă statul să edicteze într-o manieră clară și previzibilă normele adoptate. În Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a reținut faptul că: *textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.*

Recomandări:

Ținând cont de lipsa unor referințe corespunzătoare în conținutul notei de argumentare vis-a-vis de mecanismul de implementare a instrumentului de suport antreprenorial propus, se remarcă faptul că denumirea proiectului și art.1 necesită o reconsiderare prin prisma exigențelor art.42-46 al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, sub aspectul delimitării clare și fără echivoc a *obiectului de reglementare* a normelor propuse și nemijlocit *esenței instrumentului* de suport antreprenorial propus (vizează *acordarea nemijlocită a mijloacelor financiare sau garanției financiare*).

În eventualitatea în care, implementarea prevederilor propuse este intenționată din contul mijloacelor constitutive ale fondurilor reglementate conform prevederilor art.13, 13¹ al Legii cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21 iulie 2016, spectrul de subiecți vizați de proiect urmează a fi revizuit și sintagma *”persoanelor juridice sau gospodăriilor țărănești”* adaptată la prevederile prenotate.

Factori de risc:

- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - trafic de influență
 - abuz de serviciu
 - delapidarea fondurilor și/sau a patrimoniului
 - depășire a atribuțiilor de serviciu
 - conflict de interese și/sau favoritism
 - utilizare neconformă a fondurilor și/sau a patrimoniului
 - obținere frauduloasă a fondurilor din asistență externă
 - influențare necorespunzătoare
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu
 - delapidarea fondurilor și/sau a patrimoniului
 - depășire a atribuțiilor de serviciu
 - conflict de interese și/sau favoritism
 - utilizare neconformă a fondurilor și/sau a

	patrimoniului - obținere frauduloasă a fondurilor din asistență externă - influențare necorespunzătoare
--	---

- 2 -

Art.1-2

Art.1. - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în comun cu I. P. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului stabilesc suma, modul de acordare, utilizare, rambursare a creditelor acordate persoanelor juridice sau gospodăriilor țărănești (de fermier) în scopul pregătirii și efectuării lucrărilor agricole în anul 2024 pentru creșterea cerealelor.

Art.2. – Mijloacele bănești acordate sub formă de credit conform Articolului 1 a prezentei legi, pot fi utilizate doar în scopurile stabilite de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Obiecții:

Primo, se remarcă *caracterul contradictoriu al normelor*, or deși prevederile art.1 stabilesc expres scopul utilizării mijloacelor financiare în speță, prevederile art.2 vizează prerogativa Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare sub aspectul stabilirii exclusive a scopului utilizării mijloacelor financiare în cauză. Carența în speță, denotă neîntrunirea exigențelor de tehnică legislativă vizate de art.3 alin.(1) lit.c)-d), alin. (4) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017 (citate ante).

În aceeași ordine de idei, se menționează irelevanța cuvântului *”utilizare,”* la art.1, or mijloacele financiare acordate sub formă de credit conform Articolului 1 a prezentei legi, pot fi utilizate *doar în scopul pregătirii și efectuării lucrărilor agricole în anul 2024 pentru creșterea cerealelor.*

În context, *reținem* concluziile Curții Constituționale vizate de Hotărârea nr.26 din 27 septembrie 2016, după cum urmează: *textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.*

Subsecvent, se evidențiază faptul că proiectul nu delimitează *entitatea responsabilă* de aprobarea (*redacția propusă operează cu cuvântul ”stabilesc”*) sumei, modului de acordare, utilizare și rambursare a creditelor acordate persoanelor juridice sau gospodăriilor țărănești și *entitatea* care, eventual, exercită calitatea de *garant* și sursa de finanțare a instrumentului reglementat, or aspectele date (de rînd cu alte aspect de ordin material și procedural), fiind lăsate la discreția entităților responsabile de implementarea proiectului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în comun cu I. P. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului).

Deficiențele prenotate, atribuie caracter defectuos *normei de blanchetă* de la art.1 al proiectului (prin care este investit *Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în comun cu I. P. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului*, cu prerogativa de elaborare/aprobare (*”stabilesc”*) a sumei, modului de acordare, utilizare și rambursare a creditelor acordate persoanelor juridice sau gospodăriilor țărănești). În context, se remarcă faptul că, generic *normele de blanchetă* (materializate în expresii de genul: *„în modul/termenul stabilit de (minister, altă autoritate/subiect)”*, *„conform condițiilor stabilite de”, „în condițiile stabilite prin regulamentul său”, „alte condiții/acte, stabilite de autoritate” etc.*), contribuie la apariția altor elemente cu risc puternic de coruptibilitate: lărgirea atribuțiilor discreționare, stabilirea aleatorie a termenelor pentru prestarea serviciilor, cerințe exagerate pentru realizarea unor drepturi etc.

Circumstanța în cauză, poate determina exercitarea de către persoana cu funcție de răspundere/persoana publică/persoana cu funcție de demnitate publică/subiecții care au/susțin că au influență asupra acestora a unor atribuții extensive de reglementare, manifestate prin elaborarea/aprobarea (*”stabilirii”* – în redacția proiectului) de însăși autoritatea responsabilă de executarea normelor (implementarea instrumentului de

suport antreprenorial propus) a unor *norme disproporționale/excesive* (convenabile propriilor sale interese, contrare interesului public (beneficiarului)). În context, apreciind prin prisma principiilor activității de legiferare vizate de art.3 alin.(1) lit.d) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, coroborat art.4 al Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr. 235-XVI din 20 iulie 2006, se accentuează faptul că domeniul de intervenție normativă ține de competența legiuitorului. *Articolul 4. Principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător în sensul prezentei legi, reglementarea activității de întreprinzător are loc pe următoarele principii de bază: [...] d) reglementarea materială și procedurală a inițierii, desfășurării și lichidării afacerii prin acte legislative;*

Subsecvent, se accentuează faptul că în conformitate cu prevederile art.13 alin.(5) al Legii cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21.07.2016: *(5) Regulamentul privind organizarea, funcționarea și utilizarea Fondului de garantare se aprobă prin hotărâre de Guvern.*

Carențele prenotate, periclitează certitudinea juridică, fapt care poate contribui la apariția altor elemente cu risc puternic de coruptibilitate: lărgirea atribuțiilor discreționare, stabilirea aleatorie a termenelor pentru prestarea serviciilor, cerințe exagerate pentru realizarea unor drepturi, taxe/plăți suplimentare, etc.

Aspectele evidențiate supra, au fost sesizate inclusiv în contextul expertizei anticorupție a proiectului de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea, funcționarea și utilizarea Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii (https://cna.md/report_view.php?l=ro&id=8615).

Recomandări:

i) Excluderea *caracterului contradictoriu* al prevederilor art.1 și art.2 sub aspectul reglementării scopului utilizării mijloacelor financiare acordate sub formă de credit. În acest sens, la art.2 expresia *”doar în scopurile stabilite de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare”* urmează a fi substituită cu prevederi ce reiterează expresia corespondentă utilizată de autor la art.1 al proiectului, sau o altă expresie ce stabilește expres obligația beneficiarului de a utilizării mijloacelor financiare acordate sub formă de credit doar pentru realizarea sarcinilor pentru care acestea au fost acordate.

ii) Expresia *”stabilesce suma, modul de acordare, utilizare, rambursare a creditelor acordate persoanelor juridice sau gospodăriilor țărănești”*, urmează a fi revizuită, prin prisma riscurilor evidențiate supra. În context, se recomandă reglementarea, în conținutul proiectului a aspectelor ce țin de drepturile materiale ale potențialilor beneficiari (criteriile pentru solicitarea/acordare a garanției financiare, valoarea maximă a creditului garantat/cumulativă a creditelor acordate, cota de garantare maximă a creditului, exigența privind capacitatea de rambursare a creditului de către solicitant în condițiile insuficienței garanțiilor reale disponibile pentru asigurarea creditului; etc), *entitatea* care, eventual, exercită calitatea de *garant* și sursa de finanțare a instrumentului reglementat.

Rezumarea *atribuțiilor de reglementare* exercitate în virtutea proiectului de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în comun cu I. P. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, la aspecte tehnice ce țin de *procedura de emitere*, monitorizare, executare și recuperare a garanțiilor financiare pentru creditele solicitate de persoanele juridice/gospodării țărănești de la instituțiile financiare partenere.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Atribuții extensive de reglementare
- Concurența normelor de drept
- Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor/Obligații excesive
- Norme de blanchetă defectuoase
- Lipsa/insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public)

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - trafic de influență
 - abuz de serviciu
 - delapidarea fondurilor și/sau a patrimoniului
 - depășire a atribuțiilor de serviciu
 - conflict de interese și/sau favoritism
 - îmbogățire ilicită
 - utilizare neconformă a fondurilor și/sau a

<ul style="list-style-type: none"> • Atribuții paralele 	patrimoniului <ul style="list-style-type: none"> - obținere frauduloasă a fondurilor din asistență externă - influențare necorespunzătoare - nerespectare a regimului cadourilor • Legalizarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - abuz de serviciu - depășire a atribuțiilor de serviciu - conflict de interese și/sau favoritism
--	---

- 3 -

Art.2

Art.2. – Mijloacele bănești acordate sub formă de credit conform Articolului 1 a prezentei legi, pot fi utilizate doar în scopurile stabilite de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Obiecții:

Prevederile proiectului nu reglementează *răspunderea juridică* a beneficiarului pentru utilizarea neconformă a mijloacelor financiare, fapt care poate determina conștientizarea (de către potențialii beneficiari) a impunității personale pentru eventualele încălcări admise, fapt care nu va asigura responsabilizarea suficientă a subiecților prenotați pentru respectarea obligațiilor ce le revin acestora potrivit cadrului normativ și periclitează realizarea scopului preventiv al legii contravenționale/penale (în sensul prevăzut de art.2 Codul penal al Republicii Moldova* nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 și art.2 Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008).

Totodată, reținem faptul că în conformitate cu prevederile art.13, 13¹ al Legii cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21 iulie 2016, sunt instituite pentru finanțarea accesibilă a întreprinderilor mici și mijlocii și suplinite în baza programelor *finanțate de la bugetul de stat, din mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare și/sau donatori (credite/împrumuturi, asistență financiară și tehnică, granturi), din veniturile obținute de la creditare și recreditare, din uzufructul obținut din investirea mijloacelor financiare disponibile, din alte surse legale.*

Totodată, apreciind prin prisma art.29 alin.(2), 46 alin.(2) lit.c) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, reținem faptul că existența zonelor de legislație deficitară, coroborat cu inadecvarea resurselor disponibile organelor de drept abilitate, accentuează riscul sporit de materializare a folosirii intensive a activității unor entități juridice (vizate de proiect în calitate de potențiali beneficiari) de către grupurile de crimă organizată pentru disimularea mijloacelor financiare obținute și reciclarea acestora.

Recomandări:

Completarea art.2 cu prevederi ce vizează *răspunderea juridică* a beneficiarului pentru utilizarea neconformă a mijloacelor financiare în speță (sau completarea proiectului cu o normă distinctă în acest sens).

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Lipsa responsabilității clare pentru încălcări
- Lipsa sancțiunilor clare

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este crearea unui mecanism de creditare de urgență a producătorilor de cereale pentru acoperirea cheltuielilor pentru lucrările agricole din primăvara lui 2024 și restricționarea executării, de către creditori, a sumelor primite de către agricultori pentru acoperirea unor datorii anterioare.

Inițiativa *întreține* exigențele prescrise de prevederile art.28 alin.(4) al Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017 - pentru efectuarea expertizei anticorupție.

În procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile *art.8 lit.b)* al Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional. Deși *nota informativă* a proiectului a fost structurată potrivit exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, se remarcă faptul că raționamentele expuse de autor nu vizează aspecte ce țin de *esența instrumentului de suport antreprenorial propus și sursa de acoperire a cheltuielilor* legate de implementarea acestuia. În context, se recomandă revizuirea spectrului de argumente expus, cu reflectarea aspectelor deficitare prenotate, fapt care va spori forța probantă a notei de argumentare și va justifica inerența adoptării acesteia.

Subsecvent, apreciind prin prisma rigorilor constituționale vizate articolul 131 din Constituție și exigențele art.19-20, 61 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, se remarcă faptul că **orice inițiativă sau propunere legislativă cu impact bugetar urmează a fi examinat de For numai după identificarea sursei de finanțare și cu acceptul prealabil al Guvernului** și potrivit exigențelor procedurale vizate de cadrul normativ special evidențiat supra.

Prevederile proiectului sunt *contradictorii* sub aspectul reglementării *obiectului de reglementare* a normelor propuse, *scopului utilizării* mijloacelor financiare acordate sub formă de credit și nemijlocit esenței instrumentului de suport antreprenorial propus. Subsecvent, în eventualitatea în care, implementarea prevederilor propuse este intenționată din contul mijloacelor constitutive ale fondurilor reglementate conform prevederilor art.13, 13¹ al Legii cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21 iulie 2016, se remarcă faptul că aprobarea proiectului, în redacția propusă, poate determina compatibilitatea *parțială* a acestuia cu prevederile cadrului normativ corespondent sub aspectul reglementării i) *spectrului de subiecți* vizați de instrumentul de susținere propus ii) *subiectului responsabil de aprobarea* normelor de reglementarea modului de utilizare a mijloacelor financiare obținute prin instrumentul de finanțare în cauză.

Aprobarea proiectului în redacția propusă, poate determina exercitarea de către persoana cu funcție de răspundere/persoana publică/persoana cu funcție de demnitate publică/subiecții care au/susțin că au influență asupra acestora a unor atribuții extensive de reglementare, manifestate prin elaborarea/aprobarea ("*stabilirii*" – în redacția proiectului) de însăși autoritatea responsabilă de executarea normelor (implementarea instrumentului de suport antreprenorial propus) a unor *norme disproporționale/excesive* (convenabile propriilor sale interese, contrare interesului public (beneficiarului)).

Prevederile proiectului, promovează interesul potențialilor beneficiari de resurse financiare în condiții facilitare, fapt care nu este în detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017), în condițiile respectării recomandărilor vizate de compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

18.03.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Cristina CHISTOL , Inspector principal

Digitally signed by Chistol Cristina
Date: 2024.03.18 16:24:05 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

